

GR-Läslyft

En förstudie om läsfrämjande metoder i Ale, Alingsås, Härryda, Lerum, Mölndal och Partille

Utgiven av Mölndals stad

Mölndals stad

Göteborgsregionens
kommunalförbund

GR-Läslyft. En förstudie om läsfrämjande metoder i Ale, Alingsås, Härryda, Lerum, Mölndal och Partille.

Text: Kia Andersson & Margareta Guldér

Produktion och form: Biblioteken i Mölndal, Mölndals stad

© 2014 Mölndals stad

Abstract

Förstudien kom till på initiativ från nätverket för bibliotekschefer i GR bland annat med anledning av Litteraturutredningens resultat. Med hjälp av förstudien vill biblioteken i Härryda, Ale, Partille, Lerum, Alingsås och Mölndal hitta och analysera goda exempel på tvärprofessionell samverkan mellan folkbibliotek och skola. Man ville med gemensamma krafter och goda exempel utveckla nya metoder för det läsfrämjande arbetet. Ett särskilt dilemma är att förhålla sig till vilka roller och uppdrag skolan respektive folkbiblioteken har ifråga om att främja läslust och läsförmåga.

Till grund för förstudien använde vi oss av en enkät och en uppföljande workshop som gav möjlighet till fördjupningsfrågor. I undersökningen deltog två representanter, en för skola och en för folkbibliotek, från varje deltagande kommun. Varje representant fick fritt välja två framgångsrika samarbetsprojekt mellan skola och bibliotek. Tyvärr kom svaren nästan bara uteslutande från folkbibliotekssidans och detsamma gäller deltagandet i workshopen.

En viktig faktor i förstudien är samarbetet mellan skola och bibliotek. Alla tycker att det är viktigt och skulle vilja att det utvecklas och utvidgas. Ett sätt att göra detta är att använda sig av taxonomier som ett underlag för diskussion då man vill starta eller utveckla ett samarbete. Vi har använt oss av Malin Öglands definition i vår analys av de olika projekten bland annat genom att placera dessa i taxonomin och utgå från den i tolkningen.

Projekten i förstudien uppvisar en stor variation av olika läsfrämjande metoder, social läsning, arbete med bokjuryn, lässamtal & film, läsning och eget skapande, satsning på flerspråkighet. Projekten varierar mycket, till längd, form, målgruppens ålder och innehåll. Här finns allt från enkla projekt som att köpa in och ställa ut böcker på förskolor till organisatoriskt högt förankrade projekt som sträcker sig genom flera år. Detta gör att det är svårt att jämföra projekten.

Samtliga projekt gav positiva bieffekter i form av ökad samarbete och upplevdes positivt både av skolan och biblioteken. Många av deltagarna upplevde ökad efterfrågan på biblioteket tjänster både från pedagoger och elever efter att projektet slutförts.

De framgångsfaktorer som lyftes fram var:

- att biblioteket ställde frågan och skolan/lärare (äntligen) förstod att vi ville samarbeta och att vi kunde bidra med något viktigt.
- att pedagogerna gavs möjlighet att vara engagerade
- flera professioner gav projektet ett djup
- organisation och resurser

Genomgående nästan för samtliga är att de startas oftast utifrån initiativ från den ena eller den andra parten. Man skulle kunna uppnå en större måluppfyllelse hos båda enheterna om man på ett tidigt stadium förankrar projekten hos båda parter och samarbetar redan från början.

De projekt som lyckats bäst har varit förankrade i både skolans och folkbibliotekens förvaltningar, samt hos bibliotekschefer och rektorer ute på enheterna. Detta verkar vara en förutsättning för att ett samarbete i ordets rätta bemärkelse ska vara möjligt. Förankringen på högsta nivå gör det möjligt att frigöra de resurser som behövs.

Vår slutsats är att för att uppnå bästa möjliga resultat vore det önskvärt att allt samarbete mellan skola och folkbibliotek startar på förvaltningsnivå – där man fastställer ramar för samarbete, separata och gemensamma mål och ansvarområden. Samtidigt som man inte ska underskatta styrkan hos små underifrån initierade projekt.

Innehåll

1 FÖRORD	1
2 METOD/FÖRSTUDIEN.....	2
3 BESKRIVNING AV SAMARBETSPROJEKTEN.....	4
4 FORSKNING OM LÄSNINGENS BETYDELSE.....	10
5 METOD FÖR SAMARBETE.....	12
6 EXEMPEL PÅ VANLIGA LÄSFRÄMJANDE METODER.....	17
7 ANALYS OCH SLUTSATSER	18
KÄLLFÖRTECKNING	23

1 Förord

Denna förstudie är ett resultat av ett projekt som nätverket för bibliotekschefer i GR initierat. Sex kommuner sökte medel från Kultur- och fritidschefsnätverket i GR för att samverka kring läsfrämjande metoder. Medel till en förstudie erhöles och två projektledare, Margareta Guldér och Kia Andersson, båda skolbibliotekarier i Mölndal fick i uppdrag att genomföra förstudien. En styrgrupp bestående av bibliotekscheferna i de sex kommunerna, bildades för att hålla kontakt med projektledarna.

Utgångspunkten till projektet är Litteraturutredningens slutsatser, den nya bibliotekslagen samt senare PISA undersökningar, vilka alla pekar på vikten av att stimulera läsandet. Vi konstaterade i de sex kommunerna att vi alla arbetar på olika sätt med att främja läsning, vi vet att skolan arbetar på sina sätt. Vi ville se om vi kan hitta goda exempel på bra metoder där man samarbetar för att få ett bättre resultat med gemensamma resurser. Ett särskilt dilemma är att förhålla sig till är de olika roller och uppdrag skolan respektive folkbiblioteken har ifråga om att främja läslust och läsförmåga.

Flera forskningsrapporter visar, se t.ex. *Läsarnas marknad – Marknadens läsare, en forskningsantologi till Litteraturutredningen SOU 2010:12*, visar att resultaten blir bättre om flera professioner (t.ex. lärare och bibliotekarier) samarbetar för ett gemensamt professionellt objekt eller mål.

Syftet med förstudien är att förbättra bibliotekens metoder att arbeta läsfrämjande för att fler barn ska bli kvalificerade läsare och utveckla sin läsning och läsglädje. Vi lever i en stark skrift- och mediekultur. Vi behöver som vuxna stödja barns och ungas läsande och medie- och informationskunnighet, vilket är nödvändiga förmågor för att kunna klara sig i samhället idag och i framtiden.

Förstudien ska ta fram ett grundläge och identifiera goda exempel och vi vill skapa ett arbetsplatslärande, eftersom vi vill sprida kompetens om detta inom våra organisationer. Hur kan vi med gemensamma krafter och goda exempel utveckla nya metoder, t.ex. med digital teknik för att barn och unga ska bli delaktiga i verksamheten och känna att den är relevant för dem?

Styrgruppen utgjordes av Eva Bünger i Ale, Johan Edgren i Alingsås, Karin Brämberg i Härryda, Barbro Ahlberg i Lerum, Anette Eliasson i Mölndal och Erik Broström i Partille. Projektledare och författare till förstudien är Kia Andersson och Margareta Guldér.

Mölndal 2014-06-30

2 Metod/förstudien

Under hösten 2013 fick vi i uppdrag av Biblioteken i Mölndal att genomföra en förstudie med arbetsnamnet GR-läslyft. Vid ett inledande möte fick vi information om bakgrunden till förstudien samt förutsättningar och tidsramar. Senare anordnades ett möte med resten av de bibliotekschefer som ingår i GR-läslyft, där uppgiften konkretiserades. Till grund för förstudien använde vi oss av en enkät och en uppföljande workshop som gav möjlighet till fördjupningsfrågor. Cheferna utgör styrgrupp.

I undersökningen som utgör grund för förstudien deltog två representanter, en för skola och en för folkbibliotek, från varje deltagande kommun. Kontaktpersonerna valdes av styrgruppen. Författarna till denna förstudie ingick i den grupp som representerar skolbiblioteken i Mölndal, men lämnade inte in några läsfrämjande metoder som exempel för Mölndal.

Efter detta möte formulerade författarna ett mail med en presentation av oss själva och vårt uppdrag, samt en enkät som sedan skickades ut till de kontaktpersoner som utsetts. Kontaktpersonernas uppgift var att välja ut två valfria framgångsrika samarbetsprojekt mellan skolan och biblioteket i den egna kommunen och beskriva dessa genom att besvara enkätfrågorna. Ytterligare ett utskick gjordes då vi till en början fick väldigt få svar och vid svarstidens utgång hade vi fått in enkäter från folkbiblioteksrepresentanterna, men inte från någon av skolbibliotekens representanter i de ovan nämnda kommunerna. Möjliga orsaker till varför skolbiblioteksrepresentanterna inte besvarade enkäten kommer att tas upp i analysen.

Senare under våren 2014 hölls en workshop till vilken samtliga representanter inbjöds. Förutom författarna till denna förstudie (två skolbibliotekarier från Mölndal) deltog folkbibliotekarier från Härryda, Ale, Partille, Lerum och Mölndal. Även här saknade vi representanter från skolbiblioteken i alla kommuner utom Mölndal. Under workshopen diskuterades de svar som man lämnat i enkäten och möjlighet gavs att ställa fördjupande frågor. Efter workshopen analyserades och sammanställdes svaren från enkäten och workshopen. En första version skickades sedan till styrgruppen och i maj hölls ett möte där innehållet diskuterades och förslag på ändringar och tillägg lades fram.

Folkbiblioteket och skolans olika roller

När det gäller samarbete mellan folkbibliotek och skola/skolbibliotek är det nödvändigt att ta hänsyn till att verksamheterna ofta sorteras under två olika förvaltningar. Nedan följer de två verksamheternas olika uppdrag och mål.

Folkbibliotek

Kommunala folkbibliotek har som sitt ansvar att nå alla invånare i sina respektive kommuner. De ligger ofta under kulturförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen eller utbildningsförvaltningen i kommunen. Biblioteksverksamheten regleras av Bibliotekslagen och av lokala biblioteksplaner. Oftast finns en bibliotekschef, annars är det förvaltningschefen (till exempel kulturchefen) som ansvarar för biblioteket. De som arbetar på biblioteken är ofta bibliotekarier och biblioteksassistenter, men kan också ha andra titlar. De flesta bibliotek har barnbibliotekarier och ibland ungdomsbibliotekarier. Ibland fungerar ett folkbibliotek också som skolbibliotek, ofta reglerat i avtal mellan parterna. Ibland har de integrerade biblioteken även skolbibliotekarier.

En ny bibliotekslag (2013:801) trädde i kraft 2014.

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. Folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. (Bibliotekslagen 2013:801)

Skolbibliotekens uppdrag reglerades tidigare i Bibliotekslagen, men finns sedan 2010 i den nya Skollagen.

Skolbibliotek

Skolorna ligger ofta under barn-, skol- eller utbildningsförvaltning som ansvarar för förskola, grundskola, särskola, fritidshem, gymnasieskola, vuxenutbildning och kulturskola. Ansvaret för skolbiblioteken ligger enligt skollagen (2010:800) på rektor, vilket enligt en rapport från KB, *En rörig tillvaro som berör*¹, kan innebära att förutsättningarna på olika skolor i samma kommun kan se mycket olika ut. Vilka förutsättningar skolbiblioteket och skolbibliotekarien (om sådan finns) har, beror på den ansvarige rektors prioriteringar. Skollagen som trädde i kraft 2011 anger att:

36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek (Skollagen 2010:800).

Innan 2010 reglerades skolbiblioteken i bibliotekslagen. Enligt Unescos skolbiblioteksmanifest stödjer skolbiblioteket skolans vision och uppdrag att utveckla elevers lärande genom sina tjänster, samlingar och program. Eleverna står i centrum för lärande i biblioteket vilket ger varje elev möjlighet att lära sig, att njuta av läsning och att inhämta ny kunskap.

---

¹ Lucassi, Elin; Gillberg, Malin (2013). *En rörig tillvaro som berör*. Kungliga biblioteket Malmö . <http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/referensgrupper/Skolbibliotek/En%20rorig%20tillvaro%20som%20beror.pdf> [2014-05-19]

Skolbiblioteket har två huvuduppdrag:

- det lässtimulerande uppdraget: att motivera, träna och underhålla eleverns förmåga att läsa och tolka olika typer av texter,
- informationskompetensuppdraget: hur man söker, värderar och hanterar information.

Skolbibliotekets mål och uppgifter är:

- Att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner
- Att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare.
- Att erbjuda möjligheter att skapa och använda information.
- Att ge eleverna träning att värdera och använda information.
- Att ge tillgång till såväl lokala och nationella resurser som globala resurser.
- Att anordna aktiviteter som främjar kulturell och social medvetenhet och lyhördhet samt främja läsning.

Fackutbildad skolbibliotekarie ska ansvara för ledning och planering av arbetet. Skolbibliotekets personal ska ge stöd vid användningen av både tryckta och elektroniska informationskällor, alltifrån skönlitteratur till facklitteratur, från både egna och andras samlingar.

Samarbeten mellan skolbibliotek och folkbibliotek måste ske på alla nivåer från toppen till botten, annars riskerar skolbiblioteksfrågan att bli löst enbart till hälften.

3 Beskrivning av samarbetsprojekten

I detta kapitel beskriver vi de projekt som deltagarna angav som framgångsrika i sina enkätsvar och de orsaker som de ansåg låg bakom framgången. Vi har även bett dem ange vad som kunde ha gjort projekten och samarbetet ännu bättre.

Ale

Man hade sökt Kulturrådsmedel som öronmärktes för att köpa klassuppsättningar till skolorna (1–9). Man kontaktade skolorna för att få veta vad de ville ha och biblioteket köpte in, hanterade och förvarade böckerna. Detta var ett engångsprojekt och det bokbestånd som då köptes in har inte uppdaterats efter detta tillfälle. De titlar man köpte in valdes ut i samarbete med pedagogerna på skolorna. Man känner att man i och med detta fick mer kontakt med skolan. T.ex. fick biblioteket en representant i kommunens läs- och skrivutvecklingsgrupp. Samarbetet stärktes och de goda effekterna av detta finns fortfarande kvar.

I projektet ingick Skolbibliotekarier, rektorer, lärare, läs- och skrivutvecklingsgrupp. Kommunen har en läs- och skrivgrupp, i denna ingår representanter för alla skolor i samband med projektet bjöds biblioteket in och en representant för biblioteket finns fortfarande. Gruppen gör upp planer och dokument och deltagarna vidarebefordrar det man kommit fram till samt information till respektive enhet d.v.s. skola bibliotek.

I Ale står folkbiblioteket för all skolbiblioteksverksamhet och bemannar även de skolbibliotek som finns. Det finns 3 stycken skolbibliotek som har öppet 2 dagar/veckan.

Det finns inte något kontinuerligt samarbete (dialog/planering) mer än i skriv- och läsgruppen utan det samarbete man har sker mera utifrån förfrågningar från skolan. Samarbetet kring det aktuella projektet varade ett år. På frågan om vilka de främsta orsakerna till ett lyckat samarbete var, svarade Ales representant. Att biblioteket ställde frågan och skolan/lärare (äntligen) förstod att vi ville samarbeta och att vi kunde bidra med något viktigt.

Alingsås

I Alingsås har man ett nätverk med lokala språkutvecklare på de flesta enheter, men via en mailförfrågan som Alingsås gjort för ett par veckor sedan framkom att inget samarbete mellan enheterna och stadsbiblioteket förekommit de senaste åren. Detta gäller alla åldersgrupper förutom gymnasiet p.g.a. att representanten inte har några kontakter med denna enhet. De läsprojekt som finns har initierats och utarbetats av personalen. Lärarbibliotekarien tog sin egen skola som exempel där varje arbetslag under innevarande år (2014) har en särskild satsning på läsningen och att den kan se lite olika ut beroende på arbetslag. På denna skola har stadsbiblioteket, denna termin, hjälpt skolan att plocka ihop relevant litteratur inför ett temarbete. Lärarbibliotekarien nämner också att hon upplever det som att de flesta pedagoger och rektorer är intresserade av och tar till sig aktuell forskning på området, särskilt i skuggan av resultaten från PISA-rapporten, och att man utifrån dessa utvecklar egna interna projekt.

Samarbete folkbibliotek – skola: ”Raka spåret – läsa, skriva, skapa” (Kulturrådsprojekt) med målsättning att stärka intresset för böcker och läsning genom att skapa möten mellan författare och elever samt stimulera till eget skapande. Tre författare var i Alingsås var sin vecka och presenterade sitt skrivande och illustrationerna i sina böcker. Efter författarbesöket fick eleverna en början på en novell som de fick avsluta och som författarna sedan valde de tre bästa. Dessutom fick eleverna välja valfritt estetiskt uttrycksätt. Projektet redovisades på respektive skolas hemsida. Projektet avslutades med en halvdag då alla deltagarna fick redovisa sina projekt.

Åk 4–6: Samarbetspartners var folkbibliotekets barnbibliotekarie och pedagoger och samarbetet pågick under ett läsår. Projektet lyckades bäst på de skolor där pedagogerna gavs möjlighet att vara engagerade och kunde involvera bildpedagogen samt ansvarig för hemsidan. Flera professioner gav projektet ett djup.

De svårigheter man hade i fråga om samarbetet gällde främst att få tid att samlas för samplanering. Man upplevde att det från bibliotekets sida blev det mer service till skolan än ett egentligt samarbete. Man ansåg också att framförhållningen kunde varit bättre och att man kunde varit tydligare med att deltagandet krävde vissa specifika insatser. I Alingsås fall var det biblioteket som stod för ansökan, utan skolans medverkan.

Man upplevde ett ökat önskemål om bokprat och skolbesök på biblioteket efter att projektet slutförts. Efter projektets blev många av de elever som återkom till biblioteket med sin pedagog mer medvetna låntagare och ställde krav, vilket de inte tidigare gjort.

För att vetenskapligt underbygga projektet använde man sig bland annat av följande forskningsmaterial: *Barn berättar* (rapport Svensk biblioteksförning, författare Åse Hedemark) samt *Barnbibliotek och lässtimulans – delaktighet, förhållningssätt, samarbete* av Amira Sofie Sandin.

Sollebrunns bibliotek (integrerat folk- och skolbibliotek)

Bokjuryprojekt: Mellan Sollebrunns skola och Sollebrunns bibliotek som är ett integrerat folk- och skolbibliotek hade man ett projekt byggt på Bokjurn och är ett samarbete mellan folkbiblioteket och pedagogerna. Barnen i årskurs 3–6 har fått rösta på vilka böcker från föregående års utgivning som de tyckte var bäst. Bibliotekarien bokpratade en gång i månaden från augusti – april och försökte få med så många av Bokjuryns böcker som möjligt. Sedan försåg bibliotekarien pedagogerna med röstsedlar och man använde lektionstid för att rösta. Bibliotekarien sammanställde och redovisade sedan resultatet. Bokjuryprojektet har fram till idag varit aktivt i fyra år. Det finns intresse från flera pedagoger att vara med och man upplever att även eleverna tycker det är roligt. Dock finns det klasser där pedagogerna inte visat så stort intresse och där ser man både en lägre svarsfrekvens och att eleverna inte tagit röstningen på allvar. Projektet hade haft fördel av att vara initierat av *både* pedagoger och bibliotekarien, eller ännu hellre av pedagogerna. Kanske hade pedagogerna då sett en större vinst och engagerat sig mera, något som tror i sin tur hade påverkat eleverna positivt.

Då Sollebrunns bibliotek är ett integrerat bibliotek tycker man att samarbetet med skolan är gott, men att det finns utrymme för förbättring.

Den största läslusten ser man hos eleverna på låg- och mellanstadiet. Det är också dessa som regelbundet deltar i boksamtal och som lånar mycket böcker under sina regelbundna besök. De lånar dessutom gärna på raster och efter skolan. Man upplever dock att läslusten och lånefrekvensen sjunker avsevärt i åk 5–9 och att det där bara är ett fåtal som regelbundet besöker biblioteket.

Härryda

Samtal enligt Aidan Chambers metod och filmvisning: I Härryda besvarades enkäten endast av folkbibliotekets representant. De samarbetar med skolan gällande författarbesök, boksamtal, läsprojekt, bokjurn osv. De har kontakt med skolbibliotekarier som de pratar ihop sig med angående gemensam hållning kring lässtrategier och dylikt, men de har inte genomfört några gemensamma projekt med skolbibliotekarier. Förra våren startades ett pilotprojekt med inriktning på läsglädje och läsupplevelser i årskurs 4, mot bakgrund av undersökningar (bl.a. Litteraturutredningen) som visade att särskilt pojkars läslust och läsförståelse minskat. Man ville ta ansvar och göra sin del för att minska de klyftor som uppstått och fokusera på läsningen som en upplevelse.

Man utgick från Svensk biblioteksförnings studie *Unga Berättar* och Aidan Chambers boksamtalsmetod. Den senare valdes utifrån dess fokus på läsning som upplevelse och dess tydlighet med att det inte finns några rätt eller fel.

I projektet deltog en fjärdeklass, tre stycken bibliotekarier från folkbiblioteket och klassens pedagog. Projektet inleddes med att en skriftlig inbjudan deltagande tillsammans med bifogad projektbeskrivning skickades ut till skolorna. Utifrån anmälningarna valde man sedan ut en klass i årskurs fyra, med låg läsfrekvens. Pedagogen bjöds in till planeringsmöte och tillsammans valde de ansvariga ut lämpliga boktitlar för eleverna att läsa. Dessa böcker var medvetet korta så att alla skulle hinna med att läsa ut boken. Klassen delades upp i fyra grupper utifrån vilken läsnivå eleverna befanns på och grupperna delades upp mellan pedagogen och bibliotekarierna. Bibliotekarierna besökte sedan klassen och inledde med filmvisning, Hoppet,

en film om en kurdisk pojke. Efteråt diskuterade man filmen utifrån Aidan Chambers metod för boksamtal. Kunskap och goda råd angående denna metod hade man inhämtat från en person med god kännedom om densamma.

Efter filmvisningen tilldelades eleverna sina böcker och fick i uppgift att läsa ett antal sidor per vecka varpå ett bokmöte hölls en gång per vecka av pedagogen då avsnittets innehåll diskuterades enligt Chambers metod. Avsnitten var medvetet korta så att alla hann med att läsa och ingen skulle läsa längre än överenskommet för den innevarande veckan. Detta för att ingen skulle känna att man låg efter. Efter 4 veckor återkom bibliotekarierna och hade under trivsamma former med bl.a. fika ett avslutande boksamtal.

På eget initiativ bjöd bibliotekarierna in till ett föräldramöte för att nå även de föräldrar som var ovana biblioteksbesökare. Man informerade om projektet och de böcker som eleverna läste, samt delade ut frågematerial till föräldrarna så att de också kunde genomföra boksamtal med barnen och på så sätt hjälpa sina barn. Föräldranärvaron vid detta möte var tyvärr låg så man nådde inte så många föräldrar som man hade hoppats.

I år har samma typ av projekt genomförts. Också denna gång närvarade man vid ett föräldramöte, nu med större uppslutning då mötet innehöll information av vikt för föräldrarna vilket var positivt då man nådde fler föräldrar än förra gången. Efter projektet anser man sig ha fått bättre kontakt med de såväl de deltagande eleverna, deras föräldrar och pedagoger och att de numera besöker biblioteket oftare.

I kommunen finns två högstadieskolor och ett gymnasiebibliotek som bemannas av bibliotekarier från folkbiblioteken. Inga gemensamma projekt genomförs utan skol- och barnbibliotekarier arbetar individuellt med egna projekt och uppgifter. Utifrån ovanstående beskrivna projekt har man utarbetat en mall för att hjälpa pionjärpedagogerna att genomföra liknande projekt på egen hand. Detta har visat sig lyckosamt och flera pedagoger använder denna mall för egna läsprojekt. Projektet har sedan dess även genomförts i en del av de klasser man brukar bokprata i.

Lerum

Social läsning: Lerum redovisade två projekt i sin enkät. Det ena initierades av skolan med bakgrund av att de från sitt Sektor lärande, år 2009/2010 sökt och tilldelats bidrag för satsning på basfärdigheterna LÄSA-SKRIV-RÄKNA då det framkommit att eleverna hade svårighet att förstå faktamässiga texter. I det första projektet läste man i ett socialt sammanhang, alltså gruppläsning, under 3 tillfällen och projektet sträckte sig över 5 terminer, 2009–2012 och riktade sig till årskurs 2–4. Initiativet kom från början från skolan som hade sökt och fått bidrag till projektet. Bidragen var generösa vilket gjorde att man kunde satsa ordentligt och projektet riktar sig till alla elever i Lerums kommun. De generösa bidragen gjorde att folkbiblioteket kunde köpa in gruppläsning böcker åt skolan och skaffa vikarier åt de inblandade bibliotekarierna vid de tillfällen det behövdes. Detta underlättades också av att man hade en kontaktperson från skolan som även hade det ekonomiska ansvaret och på så sätt hade både mandat och en bättre överblick.

Projektet gick ut på att eleverna skulle prata om de böcker som folkbiblioteket hade köpt in, ca 5–6 av de titlar man valt ut, böcker som sedan lades i en låda som sedan skickades ut till varje skola. Dessa böcker fick skolorna sedan behålla på skolorna. Man anordnade också så att

bibliotekarierna i samband med utskicket besökte skolorna. Årskurs 2 två fick i realiteten besök både i åk 2 och åk 3 då projektet sträckte sig över tre terminer.

Man upplevde att man fick bättre kontakt med lärarna på skolorna och att man framför allt fick ett ansikte på de inblandade lärarna. Man visste vem man skulle kontakta och vilka de var, vilket underlättade. I projektet deltog 17 skolor och man hade 6–7 bibliotekarier (två på varje skola) som åkte ut och bokprata.

Hypotesen man hade var att alla vill prata om det man läser och om man är den enda som läser har man ju ingen att diskutera med så biblioteket ville skapa fler läsare. Man hoppades också att man genom detta också skulle skapa en större läslust och större efterfrågan på böcker.

Man hade också ett andra projekt som riktade sig till årskurs 7, även där handlade det om social läsning. Detta projekt initierades från biblioteket som sökte och fick medel från Kulturrådet. Man jämförde attityden till läsning före och efter att projektet genomförts. Man ville se om man kunde hitta någon förändring i hur man såg på läsning och om läsningen ökade efter projektet. Man skickade ut enkäter till de klasser som deltog både före och efter projektet för att kartlägga läsvanor och läslust. Tyvärr fick man in alldeles för lite enkätmaterial från de enkäter som skickades ut efter att projektet avslutats för att kunna dra några slutsatser.

Några av de aspekter som man tror gjorde att framför allt det första projektet blev framgångsrikt var att det fanns gott om pengar i fråga om bidrag så att man relativt fritt kunde välja böcker och köpa in tillräckligt många för att alla skulle få tillgång till den valda litteraturen. Det fanns även pengar till så att vikarier kunde ersätta bibliotekarierna på biblioteket när de var ute och jobbade på skolorna med bokprat eller jobbade med planering och förberedelser. En annan viktig fördel var att det fanns en kontaktperson som kunde tala för alla skolorna samtidigt och som höll i de ekonomiska aspekterna och att det fanns incitament och stöd från rektorer och förvaltning.

Mölnadal

Modersmålsbiblioteket och Bokjuryprojektet: Mölnadal tog upp Modersmålsbiblioteket som är ett 3-årsprojekt som startade 2011 och drivs gemensamt av Stadsbiblioteket och Modersmålsenheten, samt en skolbibliotekarie. Projektet finansieras delvis av pengar från Kulturrådet och har köpt in litteratur för barn och ungdomar på de hemspråk som finns i Mölnaldals kommun. Beståndet är placerat på Stadsbiblioteket i Mölnadal och är tillgängligt för alla. Man har en projektgrupp som består av representanter från Stadsbiblioteket, skolbiblioteken, modersmålsenheten. Man har även information till föräldrar och anordnar sagostunder på hemspråk utifrån det inköpta beståndet. Just nu pågår ett projekt där eleverna läser samma bok på olika språk och detta projekt ska sedan redovisas på bl.a. Kulturnatta och Modersmålsdagen. Man utbildar även modersmåls lärarna i informationssökning och källkritik, bokprat m.m. Ett delprojekt i detta projekt har varit Drömboken en bok som består av berättelser som hemspråkseleverna har skrivit.

Projektet har växt från att bestå av besök och lektioner, sagostunderna och andra aktiviteter. Man kan bland annat se att antalet barn och barn tillsammans med föräldrar som besöker och lånar från biblioteket har ökat och att man på detta sätt har lärt känna målgruppen och deras behov. Det har också gjort att föräldrar inom målgruppen har lärt känna varandra, vilket upplevs som positivt. Man har lyckats skapa en välkomnande atmosfär för de här låntagarna som gjort att deras antal ökat.

Man anser att den största orsaken till att projektet blivit så lyckat är det engagemang som finns hos deltagarna i projektgruppen (rektorn på Modersmålsenheten, bibliotekarierna från stadsbiblioteket respektive skolbiblioteket) och de modernmålspedagoger som använder sig av Modermålsbiblioteket, samt att man lyckats skapa en välkomnande atmosfär där låntagarna känner sig välkomna.

På Lindome bibliotek (ligger i Almåsskolan) driver man ett projekt utifrån Bokjuryn på några av skolorna och förskolorna i Lindome. Man har en uppstart kring jul och man åker ut och bokpratar på skolorna om de böcker som ingår i Bokjuryn och tillhandahåller också dessa så att eleverna kan få läsa dem för att sedan rösta på sina favoriter. Längre fram i april kommer en bibliotekarie ut till klasserna och presenterar olika topp-10-listor, dels vilka tio titlar som är mest populära i klassen, i skolan och i Bokjuryn i hela Sverige. I april har man en liten ceremoni där vinnarna presenteras och där man också utser en vinnare bland skolorna och har en prisutdelning till de elever som vunnit. I samband med denna prisutdelning presenteras och förbereds också eleverna för den årliga tävlingen Sommarboken.

I och med Bokjuryn ser man att eleverna får en positivare bild av läsning och biblioteket. Särskilt framträdande är detta hos högstadieläverna som annars kan vara ganska frånvarande och man märker att efter bokjuryn så får dessa elever en bättre inställning till böcker och läsande.

Partille

Lexby – läslyft och bokbussar på Björndammens förskola: Ett projekt, startat HT-13, på initiativ från specialpedagogerna i Lexby som riktar sig till årskurs 6 och 7 och som är tänkt att bryta trenden med den försvagade läsförmågan och läshastigheten hos eleverna och att denna är grund för inläring av övriga ämnen. I projektet ingår två centralt placerade specialpedagoger som arbetat tillsammans med en lärare/bibliotekspedagog samt en rektor. Specialpedagogerna utbildade sedan övrig personal på skolan. I projektet deltog pedagoger, bibliotekspedagoger, förskollärare, fritidspedagoger, folkbibliotekets barn- eller ungdomsbibliotekarier, biblioteksgrupp. Projektet förankrades i en forskningsöversikt samt olika professioners diskuras om praktiska strategier. Man träffas 3 ggr/vecka i 30 minuter då eleverna gemensamt läser korta böcker som sedan diskuteras vid dessa tillfällen. Detta åstadkoms genom att man frigjorde 10 min från varje skolämne för att skapa 90 (3x30 min/v) minuters läsning för alla i årskurs 6–7. Man utbildade all personal om framförallt lässtrategier, läskunnighet och hur man tar sig an en text.

Man byggde upp projektet på forskning som visar att man får ett bättre resultat om man läser och diskuterar böcker tillsammans. Läsandet bestod av korta texter som gick att läsa på 30 min, detta gjorde också att man kunde vara frånvarande vid ett tillfälle utan att missa allt för mycket. Lärarna presenterar också olika lässtrategier för eleverna. Man tycker sig se tendenser till bättre resultat på de Nationella proven och man ser att eleverna utvecklat förmåga att läsa mellan raderna, men man kan ännu inte säkert veta om det beror på det här samarbetet eller på andra faktorer. Man har byggt upp projektet utifrån etablerad forskning och nästa år utvidgas projektet med en större spridning av texter som eleverna sedan ska använda i olika ämnen och även införliva innehållet genom att använda texterna och språket i alla olika ämnen.

Som framgångsfaktorer anger man de korta läspassen (30 min) som gjorde att alla elever orkade läsa de angivna texterna, bra material som gjorde att eleverna fick valmöjligheter. Den

systematik man använde anser man fostrade goda läsare och eleverna får chansen att öva upp den läskunnighet som är nödvändig för att klara skolmålen. Man har också förstått vikten av att tidigt arbeta med material som eleverna kommer att använda senare. På folkbiblioteket ser man att det skapats en samlad ansats kring lässtrategier när det gäller samtliga ämnen.

Björndammens förskola: Man har också ett projekt riktat till förskolorna där folkbiblioteket har köpt in ett antal titlar som sedan man efter åldersanpassning placerat i fantasifulla lådor, i form av en mini-folkabuss, och skickat ut till, i nuläget 3 st. förskolor, sammanlagt 6 avdelningar. Projektet som startades 2012 förankrades hos ledningen i två förvaltningar (KOF och UF) och drevs av en barnbibliotekarie och en samordnande förskollärare. Projektet kan dock komma att utvidgas efter att utvärdering genomförts. Bussarna placerades i förskolornas kapprum och där får föräldrar fritt låna 1–2 böcker för hemlån att läsa för barnen, boken lämnar man sedan tillbaka på förskolan när man ändå lämnar sitt barn där. Tanken var att det skulle vara lätt att låna en högläsningbok och att detta skulle uppmuntra föräldrarna till att göra högläsningen/böcker till en del av barnens vardag.

Att man lyckats med samarbetet tror man beror på god kommunikation mellan de olika förvaltningarna och på att deltagarna trodde på idén, samt att det var ett projekt som var enkelt att genomföra. För att göra det ännu bättre anförde bibliotekarien att det hade varit fördelaktigt om hon haft möjlighet att delta på förskolornas APT för att själv berätta om idén. Detta gjordes istället av samordnaren som tyckte idén var toppen och då ansåg man att hon kunde sälja in idén minst lika bra. Hon känner dessutom sin personal väl och detta sågs som en fördel.

På frågan om hur samarbetet påverkat arbetet i folkbiblioteket så gav man i enkäten inget svar på detta, men man har förhoppningar om att barnens föräldrar ska inspireras att komma till biblioteken för att låna mera och få in läsningen som en naturlig del i barnens vardag.

4 Forskning om läsningens betydelse

Under hösten 2013 har frågan om ungdomars läsförmågor och litteraturens ställning i samhället ytterligare aktualiserats genom Litteraturpropositionen *Läsa för livet*² och den senaste PISA-undersökningen. All forskning visar att det är nödvändigt att alla parter hjälps åt för att skapa en bra läskultur i samhället. Det krävs helt enkelt samlade krafter och åtgärder på en rad olika områden för att lyckas med att vända den negativa lästrenden hos barn och unga.

Den internationella PISA-undersökningen (Programme for International Student Assessment)³, visar att nästan en fjärdedel av pojkarna saknar den grundläggande läsfärdighet som är en förutsättning för att läsning ska upplevas som lustfylld. Endast hälften av pojkarna läser på sin fritid för nöjes skull. Unga med invandrarbakgrund har sämre läsfärdighet än elever utan utländsk bakgrund. För läsförmågan är det av särskilt stor betydelse att unga regelbundet läser

---

² Kulturdepartementet (2013). *Läsa för livet*. Prop 2013/14:3. Stockholm. <http://www.regeringen.se/content/1/c6/22/49/59/0ac62130.pdf> [2014-05-19]

³ Pisa 2012; *15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap; Rapport 398* (2013). Stockholm. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3126> [2014-05-19]

fack- och skönlitteratur. De som läste skönlitteratur hade högre värden än de som inte läser skönlitteratur

Litteraturutredningen, SOU 2012:65⁴, menar att den försämrade läsförståelsen som unga visar är ett hot mot demokratin genom att urholka grunderna för den. Utredningen vill öka läsandet, särskilt bland barn och unga, och stärka litteraturens ställning. Litteraturutredningen menar att särskilt skönlitteratur är av stor betydelse för att barn och unga ska känna lust till att läsa och utveckla en läsning som bidrar till en mer avancerad läsförmåga. *Litteraturutredningen säger att kunskapen om läsningens betydelse för utbildning och delaktighet i samhällslivet ska ha ökat i alla grupper som idag läser i liten utsträckning.* Utredningen betonar att litteratur- och läsfrämjande insatser bör få en ökad uppmärksamhet i det regionala och lokala utvecklingsarbetet och ske i kultursamverkansmodeller

I studien Pirls 2011⁵, som undersöker läsförmågan hos elever i årskurs 4, kan man läsa att svenska elever har god läsförmåga, men att resultatet har försämrats över tid från år 2001, 2006 och 2011. De flesta ligger på en elementär och medelgod nivå. Få når upp till toppresultat. Det är mycket oroande att de svaga läsarna ökar i antal. Flickor läser bättre än pojkar, men flickornas resultat har försämrats mest. Flickor med hög socioekonomisk bakgrund presterar högre på läsprovet och har också en mer positiv inställning till läsning. I Sverige, liksom i de flesta andra undersökta länderna, läser flickor bättre än pojkar.

Eva-Lotta Ortanders undersökning *Meningen med att läsa – är att förstå det man läser: En studie i hur pedagoger arbetar med att främja elevers läsförståelse*⁶ betonar hon vikten av läsförståelse, men påpekar att det inte bara räcker med att kunna avkoda orden – man måste, för att läsningen ska bli meningsfull även kunna tolka och förstå det man läser och hon illustrerar detta genom att nämna ett citat ur en bok av Olof Lagercrantz (1996, s 19), som i sin tur citerar poeten och författaren Gunnar Ekelöf: ”Läsandet måste ha näring i verklighetsupplevelse, man måste ha gjort erfarenheter för att känna igen sig i det lästa. Och för att få nya eller fördjupade erfarenheter. Annars lär man sig bar livets bokstav.”⁷

Studien *Unga män och pojkars läsning*⁸ har identifierat ett antal konkreta utvecklingsområden och en rad utmaningar för såväl folkbibliotek som skolan. Den visar att det krävs strukturerad samverkan med och mellan folkbildningens olika aktörer för att få fart på läsningen och höja dess status.

---

⁴ Statens offentliga utredningar Kulturdepartementet (2012). *Läsandets kultur*. SOU 2012:65 [2014-05-19]

⁵ Statens offentliga utredningar Kulturdepartementet (2012). *Läsandets kultur*. SOU 2012:65 [2014-05-19]

⁶ Ortander, Eva-Lotta (2009). *Meningen med att läsa – är att förstå det man läser; En studie i hur pedagoger arbetar med att främja elevers läsförståelse*. Högskolan i Borås. Institutionen för Pedagogik. <http://bada.hb.se/bitstream/2320/5156/1/Exarb.E-L.Ortander.pdf> .[2014-05-19]

⁷ Lagercrantz, Olof (1996). *Konsten att läsa och skriva*. Wahlström & Widstrand.

⁸ Redman, Marianne (2013). *Unga män och pojkar läser – rapport från en förstudie*. Länsbiblioteket i Örebro Län. <http://www.orebroll.se/Files-sv/%C3%96rebro%20%C3%A4ns%20landsting/Regional%20utveckling/Kultur/Bibliotek/Barn%20och%20unga/Rapport%20till%20Kultur%C3%A5det%20final.pdf> . [2014-05-19]

Enligt killarna i studien försvann läslusten på högstadiet och konkurrens om tiden anges som en av de viktigaste faktorerna. Pojkarna som deltog i studien tyckte att det var synd att både biblioteken och skolan slutade att stimulera till läsning, när de blev äldre. De ansåg att det är viktigt att inte sluta med lässtimulerade verksamhet högre upp i åldrarna.

Vidare konstaterar man att traditionellt läsförmedlande arbete i form av bokprat, på ungdomscaféer, skolor och fritidsgårdar av kunniga bibliotekarier där killarna upplever att de får rätt bok i rätt genre vid rätt tillfälle ger resultat men dras in för tidigt och behöver kompletteras.

Nya medieformat som datorspel och tv-spel kräver och utvecklar nya former. De kräver också nya kunskaper hos vuxensamhället och metoder för att koppla medierna till läsandet. Men det krävs också att läsningens ställning höjs och att man börjar med de yngsta barnen men att man för den skull inte glömmet de äldre.

5 Metod för samarbete

I detta avsnitt följer exempel på olika metoder för att inleda och underlätta samverkan. Vad man sedan väljer beror på tid, resurser, målgrupp och målet med samarbetet. Det är viktigt att påpeka att samarbete inte alltid är eftersträfvansvärt, det kan även vara väldigt resurskrävande utan att innebära större effektivitet. Att lära känna varandra och de olika förutsättningarna är däremot nästan alltid värdefullt. Inspirationen till kapitlet liksom definitionen för samarbete är hämtade från *”Det är möjligt – 37 recept på samverkan”* Ulla Solsmo, m.fl.⁹

Definition av begreppet samarbete

1. På samtalsnivån söker parterna upp varandra och talas vid.
2. På nästa nivå ser parterna ett gemensamt syfte och rättar sig efter varandra (samsyn och samförstånd), men båda gör fortfarande ”var sin grej”.
3. På tredje nivån är parterna överens om att samarbeta även kring form och innehåll eftersom de inser att de tillsammans kan uppnå något bättre än var för sig.
4. För att nå strategisk samverkan kan det också finnas ett gemensamt mål, en bestämd metod och en tydlig rollfördelning.

Exempel på samarbete mellan skola och bibliotek (bearbetat från Solsmo m.fl.)

Enkäter

En enkel form av samarbete är att skicka en enkät med frågor om vad elever, pedagoger, skolan, skolbiblioteket och biblioteket önskar för samsamarbetsformer och vilka önskemål av tjänster man har. Genom en enkel enkät kan man få reda på vad målgruppen har för önskemål och förväntningar.

---

⁹ Ulla Solsmo m.fl. (2013). *Det är möjligt – 37 recept på samverkan*. Regionsbibliotek Stockholm 11, Stockholm. http://issuu.com/bigrell/docs/det_ar_mojligt

Prova-på-dagar/-kvällar

Olika mingelkvällar t.ex. varsin kväll på skolbiblioteket eller biblioteket, med representanter från båda enheterna kan vara ett trevligt sätt att närma sig målgruppen. Om en sådan kväll hålls på en skola eller skolbibliotek kan man förlägga den i samband med ett större föräldramöte eller Öppet hus som ofta är förlagda till kvällstid. Man kan då erbjuda olika prova-på-aktiviteter som t.ex. visning av digitala hjälpmedel/resurser (läsplattor, Legimus-appen, talsyntes, e-böcker m.m.), visa olika databaser, länkportaler, informera om bokprat, sagostunder m.m.

Skol- och folkbiblioteken kan tillsammans erbjuda skolans elever programverksamhet under lunch- och/eller efter skoltid på skolan eller biblioteket. Allmänna bibliotek och skolbibliotek kan samarbeta för att erbjuda en gemensam läsecirkel, kanske en som vänder sig till elevernas föräldrar som ibland äger rum på skolan, andra gånger på folkbiblioteket.

En viktig målgrupp för både folk- och skolbibliotek är föräldrar. Många av dessa är i stort behov av kunskap om till exempel nätsäkerhet och ungas medievanor. Man kan ha det som tema för en läsecirkel. Bibliotekarierna kan alternera vem som leder diskussionen varje månad. Man kan även hålla i gemensamma workshops eller en föreläsningsserie för föräldrarna i exempelvis nätsäkerhet.

Syftet är att ta reda på målgruppens intresse och inspirera dem till nya aktiviteter, samt att marknadsföra de aktiviteter som Folkbibliotek respektive skolbibliotek och skolan har både enskilt och tillsammans. Man bör också visa upp sina olika verksamheter och samarbeten genom att distribuera affischer, publicera information om aktiviteter och samarbeten på skolornas, Folkbibliotekens och kommunens hemsidor eller genom artiklar i lokalpressen.

Kommunikation och information

När man väl inlett ett samarbete och bestämt vad man ska göra och arbeta är kommunikation och information viktiga för att projektet ska bli framgångsrikt. Kommunikationen måste fungera såväl utåt t.ex. mot målgrupp och ledning inom verksamheterna som mellan de närmast inblandade i projektet och olika kollegor. Större projekt kräver fler och varierande informationskanaler. Spridning av information är både viktigt och roligt, och ett sätt att dela sina framgångsrika projekt till andra som arbetar med liknande verksamheter och på så sätt marknadsföra och berättiga sin verksamhet gentemot förvaltning och kommunpolitiker.

Informationsfolder

Både skolbibliotekens och folkbibliotekens verksamheter och utbud och innehåll har förändrats avsevärt de senaste åren och bilden som många, t.ex. föräldrar, elever, pedagoger och skolläsningsledare har stämmer kanske inte längre. Det är därför viktigt att informera om vad man står för och vad man kan erbjuda, men det kan vara svårt att nå personer som inte själva har tid eller möjlighet till besök. Att skapa riktade informationsfolder är ett enkelt sätt för skola och folkbibliotek att samarbeta och informera om verksamheterna.

Skol- och folkbiblioteken kan stötta varandras tjänster och program genom exempelvis gemensamma nyhetsbrev och genom att länka till varandras hemsidor och informera om varandras tjänster. Folkbibliotek kanske kan fungera som utställningslokal för elevernas arbeten både fysiskt och digitalt.

Ibland kan det vara nödvändigt med specialutformad och riktad information, t.ex. till förskolan om t.ex. föräldralån och specialpedagoger, föräldrar till och elever med t.ex. olika läshandikapp. I det senare fallet kan det handla om möjligheterna till privat nedladdning, lättlästa böcker, e-böcker, läsplattor och Legimus-appen. Det kan också vara information särskilt riktad till barn av en viss ålder för att informera om olika aktiviteter eller viss litteratur, flerspråkiga barn och föräldrar. Då kan det vara en god idé, att vid utformningen av denna information, ta hjälp av personer eller institutioner som känner målgruppen väl.

Ex på informationsfoldrarnas innehåll: Man kan skapa och sprida en folder om t.ex. skol- och folkbibliotekens olika bokprat. Det är en chans att nå ut till både elever, pedagoger och föräldrar om vad bokprat är och när de förekommer. Detta är också en chans att marknadsföra sig hos de gemensamma målgrupperna och för dem att lära känna verksamheterna och deras utbud.

Dela

När samverkan lyckats och man vill engagera fler gäller det att marknadsföra den. Ett första steg är att berätta och visa för sina kollegor, andra enheter, avdelningar och förvaltningar inom kommunen. Att marknadsföra sig på skol-, bok- och biblioteksmässor är också en bra idé. Bra PR uppskattas alltid av kommunpolitiker och förvaltningschefer.

Möten

För att ett samarbete ska fungera behöver parterna träffas och prata. Om samarbetet inte har en gemensam projektorganisation är det viktigt att ändå ha regelbundna möten. Detta kan kräva att man tillsammans med förvaltningschefer eller platschefer (bibliotekschef eller rektor) förhandlar fram den tid som behövs för dessa möten och klargör vinsten med dessa. Formen och agendan för mötena beror av hur långt samarbetet kommit. Det är en god idé att använda en del av mötestiden för att prata om syfte och upplägg för kommande möten. Möten om samarbete kan till exempel handla om att:

- Lära känna varandra.
- Visa och informera om varandras verksamheter.
- Diskutera utgångspunkter för samarbete: vad, när, hur och varför.
- Diskutera pågående samarbete: praktiska detaljer, utvärdering och förbättringar.
- Planera för fortsatt eller nytt samarbete.

Gemensam fortbildning

Offentliga bibliotek kan ge eller samordna professionella workshops för skolbibliotekets personal, lärare och administratörer. De kan även erbjuda utbildning för lärare och skolbibliotekarier i att använda särskilda tekniker efter intresse. Folkbiblioteket kan informera och utbilda lärare i bibliotekets olika databaser och andra resurser. På samma sätt kan skolbibliotekarierna bjuda in bibliotekets personal till skolan för att göra dem mer förtrogna med skolans värld.

Berätta för varandra

För väl fungerande samarbeten krävs förståelse från parterna för varandras uppdrag. Genom att avsätta tid för de inblandade parterna att informera varandra om de olika verksamheterna motverkas osäkerhet och missuppfattningar. Man bör också informera fler än bara deltagarna i

samarbetet för att de ska få förståelse för hur och varför det eventuellt påverkar deras arbetsituation, (t.ex. att vikariera för någon som deltar i samarbetet). För att möten ska bli konstruktiva och givande krävs en bra struktur och stor lyhörddhet. Det är lätt att förlora sig i praktiska detaljer. Det är en utmaning att vara öppen och konstruktiv i de diskussioner som förs och det finns hjälpmedel att ta till, ett av dessa är att använda sig av taxonomier som beskrivs närmare nedan, se kapitlet taxonomier.

Besök varandra

Studiebesök hos varandra med introduktion till bibliotekets respektive skolbibliotekets utbud och lokaler för pedagoger, skolbibliotekarier och folkbibliotekarier. Detta ger personalen på de olika enheterna en chans att träffas och ökar förståelsen för varandras uppgifter och underlättar uppstarten av samarbetsprojekt. Det ger också en möjlighet till utbyte av idéer och en chans för värdarna att marknadsföra sin verksamhet.

Exempel: Skolan bjuder in folkbibliotekarierna till exempel innan sommarlovet för att främja sommarläsning och vid terminsstarten för att förse alla nya elever med lånekort.

Taxonomier – redskap för att utveckla och utvärdera

Att samarbetet mellan skola och bibliotek bör utvecklas och utvidgas är många eniga om, men vad menar vi och vad är dess mål, detta är aspekter som behöver konkretiseras. Ett sätt att göra detta är att använda sig av taxonomier. Malin Ögland, utvecklingsledare på Regionbibliotek Stockholm har arbetat mycket med taxonomier som verktyg hennes definition av begreppet och hur de kan användas är den här:

Taxonomier är hierarkiska nivågrupperingar som är vanligast inom naturvetenskap. Den amerikanske psykologen och forskaren Benjamin Bloom tog taxonomibegreppet från naturvetenskapen till pedagogiken och utvecklade en taxonomi där kunskap definieras från lägre till högre nivå enligt följande: faktakunskap, förståelse, tillämpning, analys, syntes och värdering. Inom biblioteks- och informationsvetenskap har den amerikanske forskaren David Loertscher utvecklat taxonomier som beskriver samarbete mellan skolbibliotekarie och lärare. Inom projektet Mäta och Väga utvecklade Regionbibliotek Stockholm ett antal taxonomier för att visa olika nivåer av samverkan mellan biblioteket och annan lokal verksamhet – bland annat äldreomsorg. Taxonomier ger en möjlighet att nivågruppera egenskaper som har betydelse för kvalitet. På så sätt kan de vara användbara inom verksamhet som inte låter sig beskrivas enbart utifrån nyckeltal. Taxonomier kan fungera som ett underlag för diskussion då man vill starta eller utveckla ett samarbete, till exempel att hitta en gemensam förståelse för vad man ska samarbeta kring och sträva mot.

Taxonomin ska läsas nedifrån och upp där nivå 1 är den lägsta nivån och 7 den högsta. Om man identifierar att man befinner sig på nivå 2 med ambitionen att nå till nivå 5 kan taxonomin vara till hjälp för att resonera kring vad man bör göra för att nå till högre nivåer. En taxonomi kan alltså användas vid verksamhetsutveckling men den kan också användas vid utvärdering av verksamhet – hur gick det; vilken nivå befinner vi oss på nu?¹⁰

---

¹⁰ Ögland, Malin m.fl. (2010). *Mäta och väg – om statistik och effektivitet på folkbibliotek*. Regionbibliotek Stockholm. http://regionbiblioteket.se/wp-content/uploads/sites/4/2013/08/M%C3%A4taov%C3%A4ga_medframsida.pdf [2014-05-19]

Förslag på taxonomi för samarbete mellan skolan och bibliotek med exempel
Nedanstående är hämtat från Malin Ögländs bok *Taxonomier – verktyg för biblioteksutveckling*
(2013).

7 Formaliserad och fördjupad samverkan kring gemensamma uppdrag. Kompetensen från båda verksamheterna används aktivt för att förbättra verksamheten gentemot barn.

Kommunövergripande plan finns som kräver mål, samverkan, avtal, utvärdering och rapportering av resultat. Exempel: Gemensam styrgrupp för staden på ledningsnivå, gemensam biblioteksplan

6 Samverkan kring gemensamma uppdrag

Ett gemensamt uppdrag är identifierat och delvis formaliserat. Exempel: Fortbildningsinsatser för personal och föräldrar, barnbibliotekarien är kontaktperson i skolbibliotekariegrupp, tjänsten har samarbete med utbildningsförvaltningens planeringsgrupp, etc.

5 Samarbete kring gemensamma uppdrag – men slumpvis

Ett gemensamt uppdrag är delvis identifierat. Samarbete sker slumpvis och beroende av personliga kontakter och initiativ. Exempel: Biblioteket håller sökverkstäder, läsecirklar, plockar ut teman.

4 Samarbete kring tjänster/kompetens

Skolan efterfrågar eller beställer vissa tjänster från biblioteket. Beroende av enskilda rektorers eller lärares ambition. Inte formaliserat. Exempel: Bokprat, 6-årsvisningar, olika bokprojekt, bibliotekarien besöker klasser, undervisning i sökmetoder, boksamtal.

3 Samarbete kring lokaler

Lokalen utnyttjas vid olika tider för skolan respektive folkbiblioteket. Exempel: Öppnar biblioteket för särskilda klassbesök för lån, vissa årskurser bjuds in. Delar hyreskostnader, saknar andra avtal.

2 Administrativt samarbete

Ekonomisk samordning och upphandling av t.ex. bibliotekskatalog och databaser. Exempel: Gemensam katalog, biblioteksservice samt konsulthjälp, administration av statsbidraget, upphandlingar, databaser.

1 Biblioteket erbjuder verksamhet för barn och använder skolan som kanal för att nå barnen.

Exempel: Biblioteksvisning, filmvisning, författarbesök, bokjuryn.

6 Exempel på vanliga läsfrämjande metoder

Biblioteken, förskolan och skolan arbetar med att stimulera till läsning, särskilt med små och lite större barn. Det är viktigt att inte sluta med det när barnen kommit upp i åldrarna. Alla som arbetar läsfrämjande använder sig av en rad olika läsfrämjande metoder. Nedan följer ett urval av de vanligaste metoderna som bibliotek och skola använder.

Högläsning

Att läsa högt tillsammans ger läslust, tid till eftertanke, avkoppling och möjlighet till samtal. I samtal får barn/ungdomar möjlighet till att utveckla sitt språk. Högläsning är både nyttigt och roligt och uppskattas av både stora och små.

Bokprat

Bokpratet är en av våra viktigaste läsfrämjande insatser. Det sker både formellt, för barngrupper, skolklasser, pedagoger, föräldrar, kollegor, och informellt, i samtal med enskilda barn och ungdomar. Boksamtal är ofta men inte alltid envägskommunikation. Bokprat ska inspirera till läsning och skapa läslust.

Boksamtal

Boksamtal är till motsats till bokprat tvåvägskommunikation. Man samtalar med en grupp barn eller ungdomar kring skönlitterära upplevelser av redan lästa böcker, och tillsammans utvecklar tankar och erfarenheter som deltagarna har av läsoplevelsen.

Många använder sig av boksamtal enligt Chambers modell **Aidan Chambers – Böcker inom oss**, vilket innebär att samtalsledaren ställer frågor till eleverna som inleds med ”Jag undrar” och aldrig med ett ”varför” eftersom det ordet kan upplevas negativt och eleven kan uppleva det som förhör. Ordet ersätts istället med ”Hur kommer det sig att du tycker” eller ”jag undrar hur du tänker om” och så vidare, vilket är frågor med en öppnare och vänligare ton, som förmedlar att den som frågar verkligen vill veta hur eleven tänker, och inte att denne ska kunna leverera ett rätt svar.

Läsecirkel/bokcirkel/digital läsecirkel

Termerna läsecirkel och bokcirkel kan i olika sammanhang innebära olika saker. Vi avser regelbundna träffar som leds av en bibliotekarie på arbetstid/skoltid. Antingen läser alla samma titel, eller så använder gruppen sig av andra riktlinjer som till exempel ett bestämt författarskap, eller annat tema.

Det viktiga är att det finns en gemensam samtalsgrund. Det finns även digitala läsecirklar då man diskuterar böckerna online och/eller utbyter boktips. Exempel: Läsecirklar, Boktipset, Goodreads m.fl.

Biblioteksgrupper

När en grupp barn eller ungdomar träffas över en fika och deltagarna delger varandra böcker de läst, och där syftet kan vara antingen att tipsa eller avråda. Biblioteksgrupper kan även vara läsecirklar. Detta ger även barnen och ungdomarna en känsla av delaktighet och möjlighet att påverka bibliotekets verksamhet på ett synligt sätt.

7 Analys och slutsatser

Uppgifterna vi använder för analys och slutsatser är det som respektive kommuns kontaktpersoner lämnat in. Varför kontaktpersonerna på skolbiblioteken valt att inte besvara enkäten eller delta i vår workshop har vi inte fått något svar på. I vårt fall i Mölndal, berodde det på att vi inte lyckats finna några verkliga samarbetsprojekt mellan grundskolorna och Biblioteken i Mölndal annat än på rent logistisk nivå i fråga om vår bibliotekskatalog där vi har möjlighet att importera poster från Mölndals bibliotekskatalog. Vi har funderat över vad detta kan bero på och en orsak kan vara hur man ser på begreppet samarbete och att kännedomen om de projekt som pågår är dålig på grund av t.ex. bristfällig kommunikation mellan de olika huvudmännen och ansvariga ute på de olika skolorna. Vi har dock endast analyserat de resultat vi fått in och utifrån dessa dragit våra slutsatser, även om materialet är begränsat. Vi konstaterar att det skulle vara intressant att fortsätta kartläggningen för att fördjupa analysen i varje kommun. Sannolikt pågår mycket mer samarbete i olika former.

Vi inleder vår analys med att placera in de samarbetsprojekt vi presenterat ovan i en taxonomi för att lättare kunna analysera och dra slutsatser. Vi har utgått från Öglands förslag till taxonomi som nämnts ovan. Därefter placeras projekten som våra deltagare delgivit oss i taxonomin utifrån hur väl de överensstämmer med taxonominivåns kriterier.

7 Formaliserad och fördjupad samverkan kring gemensamma uppdrag. Kompetensen från båda verksamheterna används aktivt för att förbättra verksamheten gentemot barn.

Kommunövergripande plan finns som kräver mål, samverkan, avtal, utvärdering och rapportering av resultat. Exempel: Gemensam styrgrupp för staden på ledningsnivå, gemensam biblioteksplan

Här hittar vi inga exempel från kartläggningen.

6 Samverkan kring gemensamma uppdrag

Ett gemensamt uppdrag är identifierat och delvis formaliserat. Exempel: Fortbildningsinsatser för personal och föräldrar, barnbibliotekarien är kontaktperson i skolbibliotekariegrupp, tjänsten har samarbete med utbildningsförvaltningens planeringsgrupp, etc.

Lerum. Projektet initierades av skolan som fått generösa bidrag och sträckte sig över tre terminer och två olika årskurser, åk 2 och åk 7. Folkbiblioteket bidrog med ett lämpligt urval av boktitlar och bistod med boksamtal. Projektet riktade sig till alla elever i ovan nämnda årskurser i kommunens skolor. Bibliotekarietimmarna bekostades av skolan som höll i hela projektet och man hade även kontaktpersoner på de berörda skolorna samt stöd från både rektorer och förvaltning.

Mölndal. Modersmålsbiblioteket är ett flerårigt projekt där medarbetare från båda förvaltningarna träffas och samarbetar regelbundet. Projektet initierades av Modersmålsenheten med bidrag från Kulturrådet till inköp av litteratur på olika språk, som var tänkt att användas främst inom hemspråksundervisningen. Modersmålsbibliotekets bestånd togs fram gemensamt av representanter för både folk- och skolbibliotek. I projektet ingår också löpande aktiviteter så som sagoläsning, biblioteksbesök, fortbildning av pedagoger m.m.

Partille Lexby. Initiativet kom från specialpedagogerna och det finns ett nära samarbete mellan lärare, bibliotekspedagog och rektor. Specialpedagogerna utbildade dessutom övrig personal på skolorna. I projektet deltog pedagoger, bibliotekspedagoger, förskollärare, fritidspedagoger, folkbibliotekets barn- eller ungdomsbibliotekarier, biblioteksgrupp. Projektet var väl förankrat i båda förvaltningarna. Regelbundna träffar med de som deltog i projektet.

Härryda. Vi placerar Härrydans boksamtal, med utgångspunkt från Chambers, på nivå sex därför att trots att projektet kom till på initiativ från folkbiblioteket så var både skolan och pedagogerna delaktiga i större utsträckning än i t.ex. Ale och Alingsås. Detta projekt har dessutom upprepats under innevarande år om än i mindre skala än tidigare.

5 Samarbete kring gemensamma uppdrag – men slumpvis

Ett gemensamt uppdrag är delvis identifierat. Samarbete sker slumpvis och beroende av personliga kontakter och initiativ.

Exempel: Biblioteket håller sökverkstäder, läsecirklar, plockar ut teman.

Ale. Projektet placeras på nivå 5 i och med att projektet bara pågick under ett års tid och att det kontinuerliga samarbetet som kvarstår endast utgörs av en bibliotekaries medverkan i skolans läs- och skrivgrupp.

Alingsås. ”Raka spåret” placeras här för att det är ett tidsbegränsat projekt och därför att de båda deltagande parterna inte deltog i lika hög grad. Biblioteket var den enhet som stod för initiativet. Även deras Bokjury-projekt initierades av biblioteket och arbetet utfördes till största del av bibliotekarierna från folkbiblioteket.

Mölndal. Bokjuryn är visserligen ett återkommande projekt som funnits i flera år, men omfattar inte samtliga skolor i området (Lindome), utan vissa förskolor och två skolor i anslutning till integrerade folkbibliotek. Samarbetet består av att folkbiblioteket får möjlighet att besöka klasserna för att presentera Bokjury-projektet. Utifrån den information vi har fått bidrar inte skolan och pedagogerna i någon större omfattning till projektet.

1 Biblioteket erbjuder verksamhet för barn och använder skolan som kanal för att nå barnen.

Exempel: Biblioteksvisning, filmvisning, författarbesök, bokjuryn.

Partille. Björndammens förskola. Boklådor utplacerade på förskolan för att stimulera till läsning.

Förslag till förbättringar

När vi granskar enkäterna och resultaten från analysen framgår det klart att de projekt som lyckats bäst är de projekt som varit förankrade i både skolans och folkbibliotekens förvaltningar, samt hos bibliotekschefer och rektorer ute på enheterna, d.v.s. nivå 6–7 i taxonomin. Detta verkar vara en förutsättning för att ett samarbete i ordets rätta bemärkelse ska vara möjligt. Förankringen på högsta nivå gör det möjligt att frigöra resurser t.ex. vikarier, material, mötestid som är nödvändiga för att projekten ska bli framgångsrika.

Vi uppfattar därför att samarbete mellan skola och folkbibliotek som startar på förvaltningsnivå, man sätter sig ned för att diskutera uppdrag och samarbete och fastställer inom vilka ramar samarbete överhuvudtaget är möjligt och önskvärt, har störst möjlighet till att vara framgångsrika. Därefter kan man kontakta skolorna, eventuellt inledningsvis via en enkät, med stöd av en arbetsgrupp, bestående av pedagoger., skolbibliotekarier (där sådana finns) och representanter för folkbiblioteket. Detta för att förhöra sig om eventuellt intresse, vilken typ av samarbete man önskar och vad som skulle kunna fungera utifrån de förutsättningar och resurser skolenheten/filialbiblioteket har. En sådan arbetsgrupp gör också att de olika verksamheterna lär känna varandra, vilka mål man har, vilka resurser och vilka begränsningar som finns, vilket gör att alla parter är medvetna om vad man kan förvänta sig av ett eventuellt samarbete. Vi kan utifrån vad som framkom under workshopen se att skolbibliotekens och folkbibliotekens olika uppdrag ändå, när det gäller läsning, har som gemensamt mål att ge barn och ungdomar förutsättningar att tillgodogöra sig olika typer av texter.

I dagsläget startas projekt oftast utifrån initiativ från den ena eller den andra parten, t.ex. genom att folkbiblioteket erbjuder skolan en tjänst i form av bokprat eller att skolorna efterfrågar något specifikt. Vi anser med hänvisning till vad vi ovan nämnt om gemensamma strategier och samarbete, att man skulle kunna uppnå en större måluppfyllelse hos båda parter om man på ett tidigt stadium förankrar projekten/tjänsterna hos båda parter.

Vi lämnar här förslag till förbättringar och inleder med de projekt som hamnat högst i taxonomin.

Partille/Lexby och **Lerum** är bra exempel på fungerande läsfrämjandeprojekt. Skola och folkbibliotek tog fram en plan för hur man skulle arbeta och man hade regelbundna träffar, samt att man utbildade personalen när det gällde lässtrategier, boksamtal, läskunnighet och hur man tar sig an en text. Något liknande skulle tillsammans med skolbibliotekarierna (där sådana finns) och/eller pedagoger kunna genomföras även i andra kommuner. Det är viktigt att poängtera att för att lyckas behöver man en övergripande plan kring hur läsfrämjandeprojekt ska genomföras och att man fastställer vilket ansvar respektive enhet ska ha i den här typen av projekt. Här finns en potential att låta detta projekt övergå till att vara en del av den ordinarie verksamheten och att samarbetet mellan folkbibliotek och skola permanentas. Detta skulle vara till fördel för båda parter att marknadsföra sig hos såväl elever som föräldrar. Ett sätt att med begränsade personalresurser ändå kunna nå så många som möjligt vore att t.ex. erbjuda strömmande bokprat och föreläsningar till såväl elever som pedagoger, digitala läsecirklar och t.ex. listor på tillgängliga e-böcker som kan lämpa sig för gruppläsning.

Ett annat framgångsrikt projekt är **Modersmålsbiblioteket i Mölndal**, mycket beroende på att det funnits ett samförstånd mellan de olika enheternas chefer. Men det finns mer att utveckla om man vill. Som skolbibliotekarier, skulle vi gärna se att det funnits möjlighet för skolbiblioteken att göra depålån, med lång utlåningstid, eller att det funnits boklådor på hemspråken som kunde rotera mellan de olika skolorna. Modersmålsbiblioteket skulle också kunna erbjuda möjligheten att komma till grundskolorna för att informera både pedagoger, elever och föräldrar om att biblioteket finns och att man besöker skolorna för att bokprata om dessa böcker. Modersmålsbiblioteket skulle kunna marknadsföra sin verksamhet även till andra pedagoger än de som ansvarar för hemspråken. Det kan finnas ett behov av att komplettera beståndet med facklitteratur. För att nå ut till så många elever och föräldrar som möjligt skulle t.ex. podcasting

innehållande bokprat, högläsning och sagostunder vara ett enkelt och billigt sätt att nå målgruppen.

Projektet i **Härryda med boksamtal** har visat sig vara en bra metod för att öka läsförståelsen och läslusten hos eleverna. Man har dessutom skapat en mall för den metod man använt för spridning till andra klasser och skolor. Det man lyckats med här är att sprida en metod framtagen av biblioteket till skolornas pedagoger så att de nu kan genomföra boksamtal på egen hand. Konceptet att folkbiblioteket delar med sig av sin kunskap till skolan så att denna kan jobba vidare med läsfrämjandet och skapa läslust hos eleverna. Ett förslag är att permanenta och vidareutveckla verksamheten så att man får en progression i läsutvecklingen genom hela skolgången. Även här skulle man kunna använda sig av de digitala hjälpmedel som vi föreslagit ovan.

Ale-projektet var ett engångsprojekt som skulle dra fördel av att man kontinuerligt uppdaterade och kompletterade de klassuppsättningar som köptes in under projektiden. Detta innebär också att man bör permanenta projektet så att man även i fortsättningen kontaktar skolan och informerar om klassuppsättningarnas existens, eventuella nyinköp och erbjuder bokprat till både pedagoger och elever.

Alingsås (Sollebrunn) är ett pågående projekt och det är därför svårt att dra fullständiga slutsatser. Det som framkom var att man velat ha mera tid för samordning och att skolan hade deltagit mera i planeringen av projektet. Man ansåg att man kanske kunde varit tydligare med att informera skolan om vilka specifika insatser som krävdes från deltagarna för att få dem mer engagerade. Även här ser vi en potential i att förbättra marknadsföringen gentemot de pedagoger man riktar sig till och klargöra förutsättningar och fördelar med projektet. Ett förslag är att man anordnar föreläsningar för pedagoger om nöjesläsningens betydelse för barnens läsande och lärande. Vi ser också att de främst vänder sig till de yngre eleverna samtidigt som man tappar de äldre årskurserna. Vi ser därför ett behov av att även rikta sig till de äldre eleverna via olika läsfrämjande projekt.

Bokjuryn i Mölndal/Lindome riktar sig bara till vissa skolor och årskurser, främst de lägre. Vi skulle gärna se att man utökar projektet till fler årskurser och till att inkludera alla intresserade skolor genom att t.ex. skicka ut en intresseanmälan till Lindomes samtliga skolor. Vi är övertygade om att fler skolor gärna skulle delta. Här finns också möjligheter att samarbeta med skolbibliotekarierna. När det gäller samarbetet med skolan angående Bokjuryn, se även Alingsås.

Ett projekt, som i dagläget, relativt enkelt skulle kunna genomföras är bland annat det som på **Björndammens förskola**. Vi rekommenderar att man dessutom kompletterar dessa med bilderböcker på de hemspråk på de förskolor där lådan placeras, att man bokpratar för föräldrar och pedagoger om de böcker som erbjuds, samt man samarbetar med modermålsenheten och tar hjälp av deras pedagoger för bokprat på respektive språk.

Slutsatser

När vi granskar enkäterna och resultaten från analysen framgår det klart att de projekt som lyckats bäst är de som varit förankrade i både skolans och folkbibliotekens förvaltningar, samt hos bibliotekschefer och rektorer ute på enheterna. d.v.s. nivå 6–7 i taxonomin. Få projekt uppnår dock dessa nivåer. Detta verkar vara en förutsättning för att ett samarbete i ordets rätta

bemärkelse ska vara möjligt. Förankringen på högsta nivå gör det möjligt att omfördela de resurser t.ex. vikarier, material, mötestid som är nödvändiga för att projekten ska bli framgångsrika.

Vår slutsats är alltså att allt samarbete mellan skola och folkbibliotek bör starta på förvaltningsnivå, att man där sätter sig ned och diskuterar möjliga samarbeten. Detta kräver dock att förvaltningarna har politiskt stöd i nämnderna för att kunna få de förutsättningar som behövs.

Frågan om minskad läsförmåga hos barn och unga är en viktig politisk fråga och det ligger i såväl förvaltningar och politikers intresse att lösa problemet. Man visar dessutom utåt mot kommuninnevånare och bidragsgivare att man tar läs- och kulturfrämjande insatser på allvar och ser dess långsiktiga värde.

Vi har också kommit fram till att kännedomen om vilka ansvarsområden folkbibliotek respektive skolbibliotek har är dålig. Framför allt gäller detta skolbiblioteksverksamheten. Därför ser vi ett behov av marknadsföring/information om vad som ingår i folkbibliotek/folkbibliotekarier respektive skolbibliotek/skolbibliotekarier/skolbiblioteksansvarigas arbete ute på sina enheter. Detta gör det också möjligt att bättre utnyttja de resurser man till sitt förfogande. Att skapa nätverk bestående av representanter från såväl skola/skolbibliotek som folkbibliotek skulle öka förståelsen för varandras verksamheter och underlätta samarbete då man på detta sätt skapat kontaktytor hos varandra som kan sälja in eventuella förbättringsförslag till t.ex. skol- och biblioteksledning.

Vi har tidigare tagit upp att skola/skolbibliotek och folkbibliotek, trots olika uppdrag, i slutänden, när det gäller läsning, ändå har samma mål: att ge barnen och ungdomar möjligheten att skapa läslust och på detta sätt höja nivån på läsförmågan så att de kan tillgodogöra sig texter för både nytta och nöje. Skola och folkbibliotek måste alltså hitta metoder för att underlätta samarbete så att man sedan gemensamt kan utveckla metoder för framgångsrika läsprojekt och ordinarie verksamhet.

Avslutningsvis vill vi nämna att enkäter och workshop visade att samtliga projekt gav positiva bieffekter i form av ökat samarbete, samt upplevdes positivt av både skola och bibliotek. Många av deltagarna upplevde ökad efterfrågan på bibliotekets tjänster både från pedagoger och från elever efter att projektet slutförts. Detta utgör i sig ett dilemma, då folkbibliotekets resurser ska räcka till allmänhet och alla målgrupper, medan skola och skolbiblioteket har elever som enda målgrupp. Vi uppfattar ändå att en högre grad av samverkan skapar bättre resultat för den gemensamma målgruppen barn och unga.

Källförteckning

Bibliotekslag (2013:801). Svensk författningssamling

Skollag (2010:800). Svensk författningssamling

Lucassi, Elin & Gillberg, Malin (2013). *En rörig tillvaro som berör*. Kungliga biblioteket, Malmö.

<http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/referensgrupper/Skolbibliotek/En%20rorig%20tillvaro%20som%20beror.pdf> [2014-05-19]

Kulturdepartementet (2013). *Läsa för livet*. Prop 2013/14:3. Stockholm.

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/22/49/59/0ac62130.pdf> [2014-05-19]

Pisa 2012; 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap. Rapport 398 (2013). Stockholm. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3126> [2014-05-19]

Statens offentliga utredningar Kulturdepartementet (2012). *Läsandets kultur*. SOU 2012:65 [2014-05-19]

Ortander, Eva-Lotta (2009). *Meningen med att läsa – är att förstå det man läser; En studie i hur pedagoger arbetar med att främja elevers läsförståelse*. Högskolan i Borås. Institutionen för Pedagogik. <http://bada.hb.se/bitstream/2320/5156/1/Exarb.E-L.Ortander.pdf> .[2014-05-19]

Lagercrantz, Olof (1996). *Konsten att läsa och skriva*. Wahlström & Widstrand.

Redman, Marianne (2013). *Unga män och pojkar läser – rapport från en förstudie*.

Länsbiblioteket i Örebro Län. <http://www.orebroll.se/Files-sv/%C3%96rebro%20%C3%A4ns%20landsting/Regional%20utveckling/Kultur/Bibliotek/Barn%20och%20unga/Rapport%20till%20Kulturr%C3%A5det%20final.pdf> . [2014-05-19]

Solsmo, Ulla m.fl. (2013). *Det är möjligt – 37 recept på samverkan*, Regionsbibliotek Stockholm 11, Stockholm. http://issuu.com/bigrell/docs/det_ar_mojligt

Ögland, Malin m.fl. (2010). *Mäta och väga – om statistik och effektivitet på folkbibliotek*.

Regionbibliotek Stockholm. http://regionbiblioteket.se/wp-content/uploads/sites/4/2013/08/M%C3%A4taov%C3%A4ga_medframsida.pdf [2014-05-19]